

כרמל מיכאלי
שמרית גיגי
יואב אינגבר
משה עוזיאל
סמדר גל
לירז גונן-אללוף

שרית ויור
ענת סער
לירון רז
אוסנת קולודני-חיים
ענבל זוסמן
יוני אייזן

חגי שבתאי
אריה שפירא
דן גינר
גלי פלד
אלון וילנר
אופיר לוי

חגי שבתאי, שפירא | עורכי דין

בית התנועה הקיבוצית רחוב לאונרדו דה וינצ'י 13 תל אביב 6473315
ט | 03-5259050 פ | 03-5259051 www.hs-law.org

חוזר משרד 16/21: אסדרה מוצעת לאספקת מים לבית במגזר הכפרי

ב- 26.8.21 פורסם באתר רשות המים "אוגדן כללים בדבר הכוונה לקבוע אסדרה חדשה בתחום אספקת המים לבית במרחב הכפרי". לאחרונה הסתיים הליך מתן הערות לאוגדן. המדובר בטיוטות של שורה של תיקונים לכללים קיימים וכללים חדשים.

האסדרה המוצעת מציעה לשנות את אופי הרגולציה לגבי אספקת המים לבית במגזר הכפרי, והיא צפויה להיות אדוקה יותר, בדומה לאסדרה במגזר העירוני.

במצב הקיים, בישובים מתוכננים, אגודת הישוב היא בעלת הרישיון מרשות המים, בין אם כצרכן מקורות ובין אם כמפיק עצמאי, והיא מספקת מים לשימושים השונים בתחומי הישוב, לפי הסדרים פנימיים.

המגבלות על אספקת המים בישובים הכפריים כיום הינן רק בשני תחומים עיקריים, מהי "הכמות המוכרת" והדיווחים הרלוונטיים לגבי אוכלוסיית הישוב וכן תקרת תעריפים שלא ניתן לעבור אותה.

בליבת האסדרה המוצעת (במסגרת טיוטת התיקון לכללי המים (תנאים ברישיון) תשע"ד – 2014), רשות המים מבקשת לקבוע הגדרה חדשה של "ספק כפרי רב יישובי" (סעי' 1) אשר תפקידו "הספקת שירותי מים ושירותי ביוב לכל מטרת הצריכה בתחומי הישובים" (סעי' 19 כ (א)).

בין היתר, "ספק כפרי רב יישובי", נדרש להיות חברה בשליטת המועצה האזורית או המועצות האזוריות שבתחומן היא פועלת (סעי' 19 כא' (ב)). מוצע גם כי מנהל הרשות לא ייתן רישיון הספקה בישוב למי שאינו "ספק כפרי רב יישובי". החריג העיקרי לכלל הוא כי ההוראות לא יחולו על מתן רישיון להספקה ל"חקלאות שאינה בתחום המגורים של הישוב". (סעי' 19 כד (ג)).

אף כי בדברי ההסבר לכללים המוצעים, הדברים מוצגים בצורה הרבה יותר גמישה, וכאילו נשמר חופש בחירה, להבנתנו, משמעות הכללים, לפי הסעיפים הנ"ל, היא קביעת הסדר לפיו הספקת שירותי המים והביוב בישובים הכפריים, תצטרך להיעשות בעתיד, גם אם לא מיד, באמצעות חברה בשליטת המועצה האזורית.

אין בטיוטת הכללים התייחסות לשאלת בחירת הישוב בספק ו/או באופן האספקה, ואין התייחסות לשאלת תשתיות אספקה קיימות ומה יעשה איתן.

בנוסף, נקבעו "כללי אמות מידה הנדסיות" שיחולו על ספק מים כחלק מתנאי הרישיון, בהם דרישות בנוגע לשורה ארוכה של נושאים ובהם נקיטת אמצעים להבטחת אמינות אספקת מים, לרבות מקור חשמל חלופי, ומקור מים חלופי, שמירה על לחצים וביצוע ויסות לחצים, נקיטת אמצעים למניעת בזבז מים, טיפול במדידת מים ומדי מים וחישוב פחת,

מתן שירותי ביוב, מיפוי מערכות וניהול ממוחשב, ניהול תקלות, תחזוקה, פיקוח, ותכנון ועוד.

בנוסף מוצעים "כללי אמות מידה לשירות". בין אמות המידה המוצעות חובת הפרדת מדידה בין מטרות ובין צרכנים, חיוב לפי מדי מים וקריאה מרחוק, הנחיות לחיוב לפי הערכת צריכה, בקשר עם נזילות, לטיפול בהפרשי מדידות, להתקנת מד מים נוסף ומיגון מד מים, לטיפול בהחלפת צרכן בנכס, להתקנת מד מים וחיבור נכס לראשונה, וכן לגבי אתרי בניה, חשבונות ותשלומים וטיפול קשור, בטחונות, ביקורים בנכסים, קבלת קהל, מענה טלפוני, וטיפול בפניות, פרסום מידע ודיווחים, טיפול בגניבות מים והפסקות מים ובתקלות.

ישנם גם שורה ארוכה של תיקונים מוצעים בנושא חיובים המותרים על ידי "ספק כפרי רב יישובי", חלקם מנוסחים בצורה לא בהירה, בהם קביעת מנגנון מפורט ומסורבל לקביעת "עלות מוכרת" לשירותי מים וביוב וכן תעריפים מחייבים מול הצרכנים, בדרך של הפנייה לתעריפים החלים על תאגידי מים וביוב במגזר העירוני (כיום כ- 6.5 ₪ למ"ק כמות מוכרת, וכ- 11.7 ₪ למ"ק על כמויות נוספות);

ניתן להבין את עצם כוונת רשות המים "לעשות סדר" בקשר עם אספקת המים לבית במרחב הכפרי לאור בעייתיות באספקת המים בישובים מסוימים. יחד עם זאת, בישובים רבים למדי, קיים טיפול הולם, מקצועי, ויעיל, ההולם את הצרכים והנסיבות, ואין שום סיבה טובה למנוע את המשכו. כפיית ההסדרה המוצעת בישובים בהם אין בעיה מיוחדת, נעדרת הצדקה עניינית, ויש לשקול אם היא לא עלולה להביא לפגיעה לא מוצדקת, בישובים, בספקים, ובצרכנים.

בנוסף, באסדרה המוצעת ישנן בעיות יסודיות בהן קביעת אילוצים שאין בהם הצדקה עניינית והכרח:

- אילוץ לפיו ספק המים יהיה גם ספק שירותי הביוב;
- אילוץ לפיו רק חברה בשליטת המועצה האזורית תוכל להיות "ספק רב יישובי";
- אילוץ (מלא או חלקי) לפיו רק "ספק רב יישובי" יוכל לקבל רישיון להספקת מים לבית בישוב כפרי;
- העדר התייחסות לנושאי תשתיות האספקה הקיימות, הבעלות בה, והצורך בהסדרה מוסכמת לגבי השימוש בה;
- קביעת מפרטים מסורבלים של "אמות מידה הנדסיות" ו"אמות מידה לשירות", שקובעים מפרט רחב מדי של חיובים שאין להם הצדקה ושעלותם תוטל על משקי הבית, כך שהם בבחינת "ניסיון להרוג זבוב עם תותח".

ניתן היה להציע מודל אסדרה שיפגע פחות בחופש העיסוק, ללא כפיית פתרונות מסורבלים ויקרים במקומות בהם אין בכלל בעיה, כך שהיא תחול רק במקרים בהם היישוב אינו מעוניין או יכול (לרבות במקרה בו הוא פועל באופן לא ראוי) להמשיך באספקת המים במתכונת הקיימת.

חוזר הינו בשיתוף משרד עו"ד תמיר סלע. עו"ד חגי שבתאי משמש כיו"ר (משותף) של פורום התיישבות ורשות מקרקעי ישראל בלשכת עורכי הדין.

* האמור בחוזר אינו בגדר חוות דעת משפטית אלא מידע כללי שאינו מהווה ייעוץ משפטי מכל סוג שהוא.